

No 97 (97) (2022)

The scientific heritage

(Budapest, Hungary)

The journal is registered and published in Hungary.

The journal publishes scientific studies, reports and reports about achievements in different scientific fields.

Journal is published in English, Hungarian, Polish, Russian, Ukrainian, German and French.

Articles are accepted each month.

Frequency: 24 issues per year.

Format - A4

ISSN 9215 — 0365

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal.

Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Chief editor: Biro Krisztian

Managing editor: Khavash Bernat

- Gridchina Olga - Ph.D., Head of the Department of Industrial Management and Logistics (Moscow, Russian Federation)
- Singula Aleksandra - Professor, Department of Organization and Management at the University of Zagreb (Zagreb, Croatia)
- Bogdanov Dmitrij - Ph.D., candidate of pedagogical sciences, managing the laboratory (Kiev, Ukraine)
- Chukurov Valeriy - Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Biochemistry of the Faculty of Physics, Mathematics and Natural Sciences (Minsk, Republic of Belarus)
- Torok Dezso - Doctor of Chemistry, professor, Head of the Department of Organic Chemistry (Budapest, Hungary)
- Filipiak Pawel - doctor of political sciences, pro-rector on a management by a property complex and to the public relations (Gdansk, Poland)
- Flater Karl - Doctor of legal sciences, managing the department of theory and history of the state and legal (Koln, Germany)
- Yakushev Vasilii - Candidate of engineering sciences, associate professor of department of higher mathematics (Moscow, Russian Federation)
- Bence Orban - Doctor of sociological sciences, professor of department of philosophy of religion and religious studies (Miskolc, Hungary)
- Feld Ella - Doctor of historical sciences, managing the department of historical informatics, scientific leader of Center of economic history historical faculty (Dresden, Germany)
- Owczarek Zbigniew - Doctor of philological sciences (Warsaw, Poland)
- Shashkov Oleg - Candidate of economic sciences, associate professor of department (St. Petersburg, Russian Federation)
- Gál Jenő - MD, assistant professor of history of medicine and the social sciences and humanities (Budapest, Hungary)
- Borbély Kinga - Ph.D, Professor, Department of Philosophy and History (Kosice, Slovakia)
- Eberhardt Mona - Doctor of Psychology, Professor, Chair of General Psychology and Pedagogy (Munich, Germany)
- Kramarchuk Vyacheslav - Doctor of Pharmacy, Department of Clinical Pharmacy and Clinical Pharmacology (Vinnytsia, Ukraine)

«The scientific heritage»

Editorial board address: Budapest, Kossuth Lajos utca 84,1204

E-mail: public@tsh-journal.com

Web: www.tsh-journal.com

CONTENT

AGRICULTURAL SCIENCES

- Ghukasyan A., Barbaryan A., Alichanyan N., Ghazaryan R.H.*
STUDY OF NEW EARLY MATURE SOYBEAN VARIETIES
IN THE CONDITIONS OF THE ARARAT PLAIN AND
SYUNIK ZONE OF ARMENIA 4
- Starina A., Dmitrenko N., Moskaleva N.*
RACIAL COMPOSITION OF THE CAUSATIVE AGENT OF
SUNFLOWER DOWNY MILDEW UNDER THE
CONDITIONS OF THE CENTRAL EXPERIMENTAL BASE
OF VNIIMK 7

ECONOMIC SCIENCES

- Shulha O.*
FUZZY MODELING OF DIGITAL ENTREPRENEURIAL
POTENTIAL OF BUSINESS MODELS IN THE INTERNET
ENVIRONMENT 11

GEOGRAPHICAL SCIENCES

- Sysolin M., Kulakovskiy A.*
TOPONYMY OF THE KOLA PENINSULA..... 15

HISTORICAL AND ARCHEOLOGICAL SCIENCES

- Huseynova L.*
FROM THE HISTORY OF THE TRAINING OF SCIENTIFIC
PERSONNEL IN THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN 22

JURIDICAL SCIENCES

- Vapnyarchuk B.*
FEATURES OF THE LEGAL REGULATION OF LABOR
ACTIVITIES OF SCIENTISTS IN UKRAINE: CURRENT
STATE..... 25

MEDICAL SCIENCES

- Fakhradiyev I., Saliev T., Tanabayeva Sh.*
POTENTIAL ANTIVIRAL ACTIVITY OF PROTEASE
INHIBITORS AGAINST COVID - 19 / SARS - COV – 2:
PROTOCOL OF *IN VITRO* STUDY 30
- Zaslavskaya R., Zhumabayeva T., Veklenko G.*
CHRONOSENSITIVITY TO EUPHYLLINUM OF
BRONCHIAL PASSABILITY PARAMETERS IN PATIENTS
WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE LUNG DISEASES 33

MILITARY SCIENCES

- Martsenkovskiy V., Drok L., Mykolenko Y.*
THE TRAINING MODEL OF SPECIALISTS IN THE
TRAINING SYSTEM OF RESERVE OFFICERS 36

PEDAGOGICAL SCIENCES

- Hrechyn Ye., Ivanenko I., Artiukhova N.*
RESEARCH COMPETENCE DEVELOPMENT MODEL OF
THE ACADEMIC STAFF IN HIGHER EDUCATIONAL
INSTITUTIONS 41
- Romanov V., Shiryaeva N.*
CONTINUOUS HIGHER EDUCATION: STAGE-BY-STAGE
TRAINING WITH BRANCHING 43

PHILOLOGICAL SCIENCES

- Hurtovenko N.*
THE INFLUENCE OF FAMILY RELATIONSHIPS ON THE
APPEARANCE OF PSYCHOSOMATIC DISEASES IN
CHILDREN 51

PHILOSOPHICAL SCIENCES

- Bolshakova A.*
SOVIET CONSTRUCTIVISM AND THE STRATEGIES OF
ITS PHILOSOPHICAL RECEPTION 53

PHYSICS AND MATHEMATICS

Koshkarova B., Kussainova L.

ON WIDTHS OF SETS GENERATED BY ONE SECTORIAL
OPERATOR 64

POLITICAL SCIENCES

Ermakov Yu.

SPECIFICS OF HUMAN NATURE AND STRONG
FACTORS IN COUNTERING CORRUPTION..... 67

SOCIAL SCIENCES

Pashayev A.

STUDY OF INTERNATIONAL EXPERIENCE IN THE
HOSPITALITY INDUSTRY IN AZERBAIJAN AND
COMPARISON WITH WORLD COUNTRIES..... 75

TECHNICAL SCIENCES

*Matyukhin K., Sobol A., Gorkovets E.,
Yagodin V.*

METHODS AND MEANS OF RADIO ENGINEERING
CONTROL OF THE AIRCRAFT FRICTION COEFFICIENT
WITH THE RUNWAY 81

PHILOLOGICAL SCIENCES

ВПЛИВ ВЗАЄМОВІДНОСИН В СІМ'Ї НА ПОЯВУ У ДИТИНИ ПСИХОСОМАТИЧНИХ ЗАХВОРИЮВАНЬ

Гуртовенко Н.В.

*Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології*

THE INFLUENCE OF FAMILY RELATIONSHIPS ON THE APPEARANCE OF PSYCHOSOMATIC DISEASES IN CHILDREN

Hurtovenko N.

*Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University
Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor of the
Department of Psychology*

Анотація

У статті проведено системний аналіз теоретичних та практичних матеріалів досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених щодо комплексного вивчення впливу сім'ї на розвиток психосоматичних розладів. Крім того, йдеться про сучасну тенденцію визначення факторів, що впливають на розвиток дітей. На сьогодні визначено основні фактори ризику психосоматичних розладів, які свідчать про наявність спільних патогенетичних ланок їх формування. Також розглянуто кризу сім'ї в сучасному суспільстві.

Abstract

The article deals with the systematic analysis of theoretical and practical research materials of native and foreign scholars on a comprehensive study of the family influence on the development of psychosomatic disorders. Also, it deals with the current tendency that identifies factors affecting the development of children. Nowadays the main risk factors of psychosomatic disorders, which indicate the existence of common pathogenic links of their formation. The crisis of the family in modern society is also considered in this article.

Ключові слова: сім'я, психосоматичні розлади, психічні травми.

Keywords: family, psychosomatic disorders, mental trauma.

Сім'я на ранніх етапах розвитку особистості є єдиною, а також однією із найважливіших соціальних груп для індивіда. Саме сім'я є первинною та необхідною умовою формування емоційно стійкої, життєздатної, творчо орієнтованої особистості, оскільки базова структура психіки особистості формується переважно на довербальному етапі, а саме у пренатальний та постнатальний періоди.

Психосоматичні розлади можуть бути соматичним проявом невротичних розладів та психічних захворювань, конверсійних розладів та їх невротичного супроводу. Сучасний погляд на психосоматику визначає, що це тілесне відображення духовного життя, що включає фізичні прояви емоцій, (результатом дисбалансу яких є саме психосоматичні розлади), відбиття несвідомих процесів.

Сімейний клімат, характер дитячо-батьківських відносин впливають на психоемоційне благополуччя дітей, адже сім'я – це перша середовище, в якому діти дізнаються про емоції, а також своєрідна репетиція розвитку емоційних навичок [5, с.30].

Порушення взаємозв'язку структурних компонентів, а, отже, повноти функціонування сім'ї, призводить до обмеження та спотворення розвитку особистості дитини. Характерною є знижена здатність до продуктивної соціальної взаємодії, у тому числі до сімейного життя, внаслідок нівелювання еволюційно диференційованих взаємно доповнюючих якостей чоловіка та жінки, що реалізуються через різноманіття взаємодії в сімейних відносинах. Порушення умов розвитку дитини,

емоційна депривація та фрустрація потреб призводять до затримки розвитку, формування негативних емоційних установок та руйнівних тенденцій, які починають домінувати та можуть мотивувати деструктивні форми поведінки, що призводять до дезадаптації у сімейному житті.

Тому, досить важливим є саме вивчення впливу дитячо-батьківських відносин на виникнення у дітей психосоматичних захворювань.

Для формування адекватної самооцінки дитини, необхідна організація комунікативного процесу заснованого на принципах поваги прав особистості дитини, її індивідуальності. Саме через індивідуальність розкриваються своєрідність особистості, її здібності, інтереси та потреби, діяльність, мотиваційна сфера[1, с.86].

Однією з причин емоційного неблагополуччя дитини є саме дефіцит або ж незадоволеність спілкуванням з дорослими та однолітками[3]. На сьогодні, спостерігається тенденція до зростання кількості дітей з емоційними проблемами, які відчувають емоційний дискомфорт та напруженість[2, с.116]. Як зазначає І. Булах, перш за все це пов'язано з порушеннями в системі дитячо-батьківських відносин, які обумовлені підвищеною невротизацією дорослих, актуалізацією внутрішньо особистісних конфліктів, підвищеного нервового навантаження, пов'язаного з ритмом життя[4, с.72].

За даними опитування, проведеного в США, професор Ніл Хелфон та його колеги з Каліфорнійського університету в Лос-Анджелесі з'ясували, що очікування батьків мають величезний

вплив на те, чого їхні діти досягнуть в майбутньому. «Батьки, які розраховували, що в майбутньому їхня дитина буде вчитися в університеті, підводили її до цієї мети, незалежно від сімейного доходу та інших факторів», – розповів професор.

Це підтверджується і так званим ефектом Пігмаліона, описаним американським психологом Розенталем, суть якого полягає в тому, що особистість, яка переконана в чомусь, підсвідомо діє таким чином, щоб отримати підтвердження своєї впевненості. У випадку з дітьми, вони несвідомо намагаються виправдати очікування батьків.

Однак такі очікування можуть негативно впливати на майбутнє дітей та їх психологічний стан. Очікування має дві сторони: з одного боку, діти хочуть радувати своїх батьків, а тому очікування можуть служити додатковою мотивацією. З іншого боку, такий підхід, а саме слідування певним правилам та ідеалам можуть знищити в дитині індивідуальність.

В результаті проведеного емпіричного дослідження, в залежності від дитячо-батьківських відносин, нами виділено групи дітей, які мають певні особливості. Під час дослідження, можна зробити висновок, що взаємовідносини в першій групі гармонійні та узгоджені. Батьки виявляють інтерес та зацікавленість, емоційність під час спілкування, заохочення та мотивацію.

В такій сім'ї у дитини проявляється гармонійний та врівноважений психічний стан, вони відкриті, самокритичні у відносинах з оточуючими, виявляючи впевненість у своїх силах та здібностях. У порівнянні з іншими групами, менш рефлексивні у стосунках з іншими людьми, прагнення розуміння своїх почуттів та відчуттів. У порівнянні з іншими, найбільше проявляється скромність, притаманна конформність, прагнення до гіпервідповідальності.

У наступній групі батьки менше виявляють любов та увагу до дитини, але при цьому рівень авторитарності та конфліктності не інтенсивний, виявляючи сталість у вихованні, спільному прийнятті рішень, задоволенні потреб. За таких взаємовідносин, контакт з матір'ю менш інтенсивні, але стосунки з обома батьками цінуються. У дитини можуть проявлятися невротичні ознаки, депресивність, агресивність по відношенню до соціального оточення, прагнення домінування, дратівливість, але при цьому вони соціально активні, стійкі до стресу, завжди прагнуть відвертої взаємодії при високому рівні самокритичності.

У третій групі стосунки батьків із дитиною більш конфліктні. Батьки недостатньо виявляють увагу та любов, практично не виконують спільні завдання. При підвищеній конфліктності батьків, менше задовольняється потреба уваги дитині, виявлення інтересу до її справ та захоплень. При таких дитячо-батьківських взаєминах можливий прояв недостатньої саморегуляції, депресивного синдрому. При нестійкому емоційному стані можливі коливання настрою, підвищена збудливість, дратівливість, агресивні ознаки поведінки.

Проаналізувавши психосоматичний стан дітей ми можемо зробити висновки про те, що діти третьої групи більш невротичні, дратівливі та

схильні до соматичних захворювань. За порівняльною характеристикою психосоматичний стан дітей першої групи краще, ніж у інших групах. У них нижчий рівень невротизації та схильність до соматичних захворювань.

Отже аналіз теоретичних та практичних джерел показав, що стосунки батьків із дитиною безпосередньо відбивається на психосоматичному стані. Так, у дітей із недостатньою увагою та любов'ю матері досить часто прослідковується схильність до виникнення легневих хвороб. В першу чергу призводять такі емоції, як депресія та смуток, зневіра та туга. Вони з'являються через те, що в підсвідомості накопичується агресія, яка не дає жити і дихати на повні груди.

Невдоволення дитини взаєминами між батьками, неухвалне ставлення батьків до дитини – все це впливає на прояв невротичних симптомів. Батьки часто не усвідомлюють, що діти можуть по своєму реагувати на різні ситуації в сім'ї. Якщо після виникнення сварки батьки через деякий час можуть забути про конфлікт, то у дитини цей конфлікт може залишити глибоку душевну травму, яка може проявитися в психосоматичному захворюванні.

Тому, вважаємо за необхідне надати наступні рекомендації щодо формування позитивного психологічного клімату в сім'ї задля запобігання появи у дитини психосоматичних захворювань:

1. Не завищуйте та не занижуйте Ваші очікування. Не вимагайте нереального, оцініть можливість саме Вашої дитини.
2. Не порівнюйте з іншими дітьми. Всі діти різні!
3. Надмірна маніпуляція очікуваннями негативно відбивається на розвитку дитячої особистості. У дитини можуть з'явитися різноманітні психологічні травми, страхи, що негативно впливають на фізичне самопочуття та викликати різноманітні психосоматичні захворювання.
4. Не потрібно реалізовувати своїх мрій через дитину. Якщо дитина постійно стикається з токсичною та докорами про невиконані очікування, то почне відчувати небезпеку, що може проявитися в деструктивній соціальній поведінці – вуличні посиденьки, дивні компанії, погані звички.

Список літератури

1. Амбалова С. А. Проблеми і механізми прояви тривожності учнів молодших класів. *Гуманітарний журнал*. 2016. Т. 5. №3 (16). С. 86–89.
2. Болотова А. К. Розвиток самосвідомості особистості: тимчасовий аспект. *Питання психології*. 2006. № 2. С. 116–126.
3. Бондарчук О. І. Психологія сім'ї: [навчально-методичний комплекс]. Київ : Міленіум, 2003. 24 с.
4. Булах І. С. Специфіка особистісного зростання підлітка : ракурс сучасного психологічного дослідження. *Журнал практикуючого психолога*. 2002. Вип. 8. С. 72–85.
5. Торохтій В. С. Методика діагностики психологічного здоров'я сім'ї. *Практична психологія та соціальна робота*. 2006. №9. С. 30–35

No 97 (97) (2022)

The scientific heritage

(Budapest, Hungary)

The journal is registered and published in Hungary.

The journal publishes scientific studies, reports and reports about achievements in different scientific fields.

Journal is published in English, Hungarian, Polish, Russian, Ukrainian, German and French.

Articles are accepted each month.

Frequency: 24 issues per year.

Format - A4

ISSN 9215 — 0365

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal.

Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Chief editor: Biro Krisztian

Managing editor: Khavash Bernat

- Gridchina Olga - Ph.D., Head of the Department of Industrial Management and Logistics (Moscow, Russian Federation)
- Singula Aleksandra - Professor, Department of Organization and Management at the University of Zagreb (Zagreb, Croatia)
- Bogdanov Dmitrij - Ph.D., candidate of pedagogical sciences, managing the laboratory (Kiev, Ukraine)
- Chukurov Valeriy - Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Biochemistry of the Faculty of Physics, Mathematics and Natural Sciences (Minsk, Republic of Belarus)
- Torok Dezso - Doctor of Chemistry, professor, Head of the Department of Organic Chemistry (Budapest, Hungary)
- Filipiak Pawel - doctor of political sciences, pro-rector on a management by a property complex and to the public relations (Gdansk, Poland)
- Flater Karl - Doctor of legal sciences, managing the department of theory and history of the state and legal (Koln, Germany)
- Yakushev Vasilii - Candidate of engineering sciences, associate professor of department of higher mathematics (Moscow, Russian Federation)
- Bence Orban - Doctor of sociological sciences, professor of department of philosophy of religion and religious studies (Miskolc, Hungary)
- Feld Ella - Doctor of historical sciences, managing the department of historical informatics, scientific leader of Center of economic history historical faculty (Dresden, Germany)
- Owczarek Zbigniew - Doctor of philological sciences (Warsaw, Poland)
- Shashkov Oleg - Candidate of economic sciences, associate professor of department (St. Petersburg, Russian Federation)
- Gál Jenő - MD, assistant professor of history of medicine and the social sciences and humanities (Budapest, Hungary)
- Borbély Kinga - Ph.D, Professor, Department of Philosophy and History (Kosice, Slovakia)
- Eberhardt Mona - Doctor of Psychology, Professor, Chair of General Psychology and Pedagogy (Munich, Germany)
- Kramarchuk Vyacheslav - Doctor of Pharmacy, Department of Clinical Pharmacy and Clinical Pharmacology (Vinnytsia, Ukraine)

«The scientific heritage»

Editorial board address: Budapest, Kossuth Lajos utca 84,1204

E-mail: public@tsh-journal.com

Web: www.tsh-journal.com